א באַזוך אין קינדער גאַרטן פון י. ל. פּרץ־שול

פון י. י. שרייבער

הערנדיק אזוי פיל גוטס וועגן דער ארבעט אינם קינדער גארטן, פון דער י. ל. פרץ שול, האב איך זיך אלץ געקליבן צו גיין פארברייטענען א טאג אין קינדער גארטן, און זיך באקענען מיט דער ארבעט.

איז מען דאך א פארנומענער מענש, ליינט מען עס אפ פון טאג צו טאג, און ס'לויפן דערווייל אריבער א פאר חדשים, און צו די פריערדיקע גוטע גרונט זיינען צוגעקומען נאך אן נאך. ווערט דער חשק צו זעען די ארבעט גרעסער, און דאס איינגעגע קינד מאכט און בעט זיך: פארשרייבן מיך אין קינדער גארטן! האב איך זיך שוין אפגעריסן און אפגעזעגן א טאג אין י. ל. פרץ שול קינדער גארטן. און מיט דעם וואס איך האב דארט געזען ווייל איך זיך טיילן מיט נאך טאן מעלס און מאמעס וואס האבן קינדער פון פיר ביז זעקס יאר.

* * *

ס'איז געווען א האלב ווינטערדיקער, האלב פרילינדיקער פרימארגן, ארום צען אזייגער אין דער פרי. קינדערלאך צווישן פינף און זעקס יאר האבן אנגעפילט דעם גרויסן ליכטיקן פרץ־שול זאל מיט ליארעס און אפעלדער; מען שפילט זיך יערער ביחידות, אבער א גרר פון א פיר־פינף טוען דערווייל אן ארבעט: זיי שטעלן צוזאמען די בענק קעלאך אויף וועלכע מ'וועט זיך דארפן שפעטער אונטזעצן, און מאדנע — קיינער ווייסט נים ווי אזוי אוועקצושטעלן די זיי נישט ווי אזוי אוועקצושטעלן די בענקלאך. זיי שטעלן זיי אליין אויס אין דער געהעריקער אדרענונג — א האלב קריין. די לערערקעס עפענען דערווייל די שאפעס וואו ס'געפינען זיך די כל־שירים און ארבעטן וואס זיינען נעכסן נישט פארענדיקט געווארן.

דער טומל ווערט גרעסער מיטן אנ־קומען פון נייע קינדערלאך מיט בלייגע־ריקע פלאמענדיקע בעקעלאך, זיי קומען אריין מיט אלא פרייקיים און פרייליאכ־קייט אז ס'איז זיי פשוט מקנא צו זיין: זיי קומען, ווייזן אויס, אהיים צו זיך. אפגעזאגט דעם גוט־מארגן און אריין אין דער חברה.

דערווייל זיינען די לערערקעס פארטיק געווארן מיטן צוגרייטן און חברה קלייני־וואנג נעמען זיך איינטייל אין גרופעס פון זיך אליין.

— אונז די קרעלן.

— מיר ווילן מאלן.

מיט נארעניק, אף דעם פארלאנג פון אייף, ווילן מאכן א גרויס הויז, מיר ווילן אלע קרעצעראך.

די לערערקעס שטייען אין הערן אויס און ווייזן אז וואו און וואס געפינט זיך. א טייל קינדער זיינען שוין אזוי הייס־לאף, אז זיי דארפן נישט פרעגן, זיי ווייסן שוין אליין וואו צו מכשירים גע־פינען זיך און פארקלייבן זיך ארום א טיש אדער אין א ווינקל פון זאל און טוען זיך זייער ארבעט.

אין איינע פינף מינוט, איז דער נאנ־צער עולם קינדערלאך געווען באשעפ־טיקט: ווער עס קנעט פון קיים טענ־טשעראך, קייטעלאך, עראפלאנען און שליטנס; ווער עס מאלט אן עראפלאן, א שליטן, א מענש אן א. וו.; ווער עס שניידט פון פאפיר פינגור, אנדערע שטעקן עפעס צוזאמען פון קלעצעראך און צילבערן פאטשערקעס. קאליר צו קאליר, און א טייל האבן אן אמת פיי־נעם חוש פאר פארבן. פון קערידאר טראגן זיך קלעפ פון האמערס, דאס אר־בעט א גרופע מיט הארץ, — די סטאַ־לערעס רופן מען זיי. אינגאנצן א עווי־דריי דרייען זיך נאך ארום, גייען פון גרופע צו גרופע און זעען זיך סוף כל סוף צו. צו איינער פון זיי אין ווערן אריינגעצוינען אין דער ארבעט.

זשומעס איבערן זאל א שטיל גערר־דעריי פון די קינדער ביי דער ארבעט, זשומעס ווי אין א בינשטאק, אבער קאנ־טראלירט פון זיך אליין, פון דער אר־בעט וואס קאזט זיך נישט שטערן: ס'ארבעט א קאלעקטיוו.

מיז שטערן די לערערקעס:

מוז שטערן די לערערקעס:

— זאגט מיר, איך בעט אייף, קוטען צו אייך קינדער אזוי אנטוויקלט, אז זיי ווייסן גרייך ווי צו פירן זיך צווישן אזא גרויסע צאל קינדערלאך קיין עין הרע נישט?

שמייכלען זיי, די לערערקעס, און ענט־פערן מיר איין ווארט: ארבעט . . .

נו, טראכטט איך ארבעט, איז ארבעט, אבער אם ארבעטן דאך גרויסע אויף, און ווען נים דער "פארמאן", וואס שטייט און "וואטשט", וואלט זיך שוין איינכאל געטאן. זאגן זיי, אז פון טע־אריעס ווייסן זיי נישט, זיי ווייסן נאר, אז דער קינדער גארטן דארף זיין א פלאץ וואו מ'שפיקט און מ'לערנט אר־בעטנדיק און פארקערט, פירן זיי דערפאר אריין וואס מער צוציענדיקע ארבעט און דאס אנטוויקלט ביי די קינדער אינטע־רעס, און דארט וואו ס'איז דא אינטע־רעס איז דא איבערגעבנקייט. יערער וויל וואס בעסער ארויסברייגנען זיין ארבעט, פאר וואס זשע גאר שטערן איי־נער דעם אנדערן.

— וואס זשע טוט איר? — פרעג איך זיי.

— מיר העלפן מיט אן עצה, פירן ארויף אויסן וועג צו וועלן אויסגעפינען פארוואס זיינען לכשל ביי שיינדעקען אדער יאנקעלען נים ארויסגעקומען ריכ־טיק די קרעלן . . .

דערביי ווייזט מען מיר גלייך אן ווי צוויי קינדער צילבעווען קרעלן און ביי איינער איז עס בעסער ארויסגעקומען. איין אנווייז פון דער לערערקעס און יענע נעמסט שוין צילן, איין גרינס און צוויי שווארצע, און א. א. וו.

מיט אמאל א קנאק אויף דער פיאנע און דער גאנצער זאל ווערט פארהילכט פון פרייד נעשריינען. א טייל ווייזן ארום נישט צופרידנקייט, ס'ווער געווער אז ס'איז שוין אריבער א שעה און מ'דארף

INSIST ON TEN-TEX INSULATING BUILDING BOARD ACCEPT NO
The T. R. Du
TDER
איך וויל אז איר זאלט געדענקען אויב איר דארפט אינשורענס
פאר פייער אוטומאביל פליט גלאס אלל־אס לעבנס פארזיכערונג
פאנט מיר 52 619 21 989
A. HARIS ערעצקי
INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS INVESTIGATIONS
בוקקיפינג סערוויס
ס. א. פארטיגאל
— מיט —
דזשא. לוס און קאמפאני
Chartered Accountants, Auditors
2 פאריז בילדינג, טעלעפאן 21 746
רעזידענס טעל. 24 524
Get You
ROYAL CROWN SOAP POWDER
Golden Wash Washing Powder
The Royal Crown
WRITE FOR FR

דיריגענט אויף פלאץ: — נאכאמאל! און אזוי איידער מ'קוקט זיך אום, די האלבע שעה איז אריבער. די חברה טאנצט שוין, זינגט און דעקלאמירט מיט פרייד. א פאר קינדערלאך זיינען מיד, זיצן אין דער זייט אויף דער בינע און העלפן ארויס מיט שטימעלאך. דער נאנצער עולם אבער לעבט און ארבעט.

די פיאנע נעמט שפילן דעם פרץ־שול הימן: "קינדער פון דער פרץ־שול אין א לאנד א ווייטן"

טראכט איך, ווי מענשן נעמען עס און שרייבן זיך צו — דאס האבן דאך גרויסע געשריבן — "א לאנד א ווייטן", ס'איז דאך אזוי נאענט אט דאס לאנד און היימיש.

— איך בין זיכער — זאג איך צו די לערערקעס — אז זיי וועלן עסן מי־טאג מיט אפעטיט . . .

—קומט נאך מיטאג אויף — ווארפן זיי מיר צו — דאן שרייבט די עלטערע גרופע אן די יונגערע שפילט.

— אוואדע וועל איך קומען, אוואדע נאכמיטאג, קינדערלאך פון 4½-5. ברע־קעלאך, כאטש נעם זיי אויף די הענט און שפיל זיך מיט זיי. זעצן זיי אין א דער רעדל ארום דער לערערקע. זי רופט אויס די נעמען:

— חנה'לע וועט היינט נים קומען, זי איז נעבאך קראנק —

— א. — רייסט זיך ארויס א זיפץ פון די קינדערשע הערצעלאך.

— לאה'לע מיט משה'לען, זיינען שוין דא צוריק. שוין געזונט.

— לאמיר מאכן א "פארטי" — פא־טשען אלע מיט די הענטעלאך.

אזוי פלעגן אריבער צוויי שעה אין שפיל און אין ארבעט. כמעט די זעלבע פראגראם ווי אין דער פרי. מיט דער עלע־טערער גרופע, אבער די יונגערע זיינען נאך נישט אריין אינגאנצן אין דער אר־בעט. זיי דארפן נאך מער הילף, אבער ס'פילט זיך אז דער אויף וועל קומען אין א פאר חדשים ארום — און כ'וועל עס שוין טאן . . . — וועלן זיי זיין פונקס אזעלכע בריות ווי די עלטערע.

נאך דריי: ס'קומט אריין די עלטע־רע גרופע מיט געזאנג. זיי קומען איצט פון דער לייענען שול. אייר־ניקע טראגן אונטער זייערע שרייבן אויף פאפיר, אנדערע זייערע אותיות און ווער־איבערערייסן די האנט ארבעט. די וואס זיינען נישט פארטיק, קרימען זיך און ווילן נישט אוועקווארפן די ארבעט.

אט שטייט א מיידעלע פון פינף יאר, אריינגעטאן מיטן קאפ אין מאל־ברעטל און ארבעט מיטן פענזל; זי האט דאכט זיך נישט געהערט דעם רוף פון דער פיאנע. די מאלערקע רופט מען זי, די לערערקע בעט מיך: טוט איר א פרעג וואס זי מאלט. ווייזט זיך ארויס אז זי א קוסטרירט דאס מעשה'לע וואס ס'האט נעכטן דערצייט . . .

באפ איך א קוק אויף מאלרייען, און כמעט אלע האבן נעמאלן אויף דער זעל־בער טעמע: די מענשן און עראפלאנען, שליטנס און וועגענער זיינען ארגדערע ביי יערן פון זיי, אבער אלע דריקן אויס די זעלבע געפילן, וואס זיינען ביי זיי גע־בליבן קוס'ם מעשה'לע, כ'טו א קוק אויף די האלץ ארבעטן: עראפלאנען, בריקן, שליטנס. פון זיך אליין האבן אלע גע־ארבעט אין דער זעלבער ריכטונג . . .

— אוואדע וועל איך קומען, אוואדע נאכמיטאג, קינדערלאך פון 4½-5. ברע־קעלאך, כאטש נעם זיי אויף די הענט און שפיל זיך מיט זיי. זעצן זיי אין א דער רעדל ארום דער לערערקע. זי רופט אויס די נעמען:

— חנה'לע וועט היינט נים קומען, זי איז נעבאך קראנק —

— א. — רייסט זיך ארויס א זיפץ פון די קינדערשע הערצעלאך.

— לאה'לע מיט משה'לען, זיינען שוין דא צוריק. שוין געזונט.

— לאמיר מאכן א "פארטי" — פא־טשען אלע מיט די הענטעלאך.

אזוי פלעגן אריבער צוויי שעה אין שפיל און אין ארבעט. כמעט די זעלבע פראגראם ווי אין דער פרי. מיט דער על־טערער גרופע, אבער די יונגערע זיינען נאך נישט אריין אינגאנצן אין דער אר־בעט. זיי דארפן נאך מער הילף, אבער ס'פילט זיך אז דער אויף וועל קומען אין א פאר חדשים ארום — און כ'וועל עס שוין טאן . . . — וועלן זיי זיין פונקס אזעלכע בריות ווי די עלטערע.

נאך דריי: ס'קומט אריין די עלטע־רע גרופע מיט געזאנג. זיי קומען איצט פון דער לייענען שול. אייר־ניקע טראגן אונטער זייערע שרייבן אויף פאפיר, אנדערע זייערע אותיות און ווער־

אמע־יקאנער אידישע יוגנט

(וועגן דער פראבלעם פון טאטעס און קינדער)

פון ציפע גרעס

איבערלייענדיק די צוויי ארטיקלען פון די חברים ר. גאלדין און מ. וואליינער, אי־בער דער "אמעריקאנער אידישער יוגנט" קאן איך זיך ניט צוריקהאלטן, און זאגן א פאר ווערטער איבער דעם זעלבן ענין.

עס איז גאר קיין צווייפל ניט, אז פון ביידן איז א סך ביטערער אמת ארויס־געזאגט געווארן. אבער אביסעלע צו שארף און הויך־שריענדיק. נאך אלעמען איז די פראגע צו קאמפליצירט, דער ווייטיק א צו נאענטער — און וואלט געווען גע־דארפט פארזיכטיקער און מילדער באר־האנדלט ווערן.

האבן דען אונזערע עלטערן ניט גע־קעמפט מיט זייערע? איז דער קאמף געווען א טיפערער, ווייל דער קאנפליקט א שטארקערער.

און אז יא רעדן איבער דער אמערי־קאנער אידישער יוגנט, פארוואס האט חבר וואליינער, וועלכער האט אזוי ברייט ארומגערעדט די פראגע, ניט באירט די מאיאריטעט. די קינדער וועלכע האבן זיך אויף קידוש השם און צוזאמען מיט אים זיינע חברים — די עשרה הרוגי מלכות.

בר ככבא און זיינע חברים זיינען געפאלן ביים פארטיידיקן דאס אידישע לאנד. רבי עקיבא און זיינע חברים, ביים פארטיידיקן די אידישע תורה.

צוזאמען האבן זיי איינגעפלאנצט אין דעם פאלק ד'ר ליבע צו דאס לאנד און צו דער תורה, וועלכע קען קיינע אירע אייביקע אמת'ן און פארשפרייטן אירע שטראלן פון ליכט, אין דעם אידישן לאנד.

איז געווען די פאראייניקונג צווישן פאליטישן און גייסטיקן מאמענט — און דאס פאלק, וואס האט זיך דאן אנגעפאנגען פארשפרייטן איבער אלע טיילן פון דער וועלט, האט מיט זיך געטראגן די דאזיקע ליבע און אומעמען וואו אידן זיינען געקר־מען, האבן זיי מיט זיך געבראכט די דאזיקע ביינקעגיש — פאר א פאליט שער און גייסטיקער אויפלעבונג.

דער דורכפאל פון בר ככבא האט אבער געהאט א ווירקונג אז מען זאל זיך מער ניט פארשטעלן משיח'ן אלס דער קעמפער. "משיח בן יוסף"— איז שוין גע־פאלן און מען האט בלויז געהאפט פאר דעם גייסטיקן משיח, וועלכער וועט שוין ברייגנען די פאליטישע אויסלייזונג.

דער רעליגיעז־מיסטישער מאמענט אין דעם משיחזם, וועלכער רופט ניט צו קיין מעשים מצד די וואס וואלטן פאר דעם אויסלייזער, האט זיך דאן געשטארקט. אין יערן קריטישן מאמענט אין דער אידישער געשיכטע האט זיך דאזיקע בע־קעניש געשטארקט און ווען עס איז ארויסגעקומען א שטארקע פערזענלאכקייט אין דעם פאסיקן מאמענט, האבן זיך צו אים געצויגן די הענט פון דעם פאלק — און מען איז געווען גרייט צו גיין אין זיינע פיס מיט.

אידישע משיחים אונטער מלכות ישראל

דער לעצטער העלדישער קאמף פון אידישן פאלק פאר זיין זעלבסטשטענדי־קייט, האט זיך ניט איינגעגעבן. דער וואס האט געזאלט ווערן דער באפרייער איז געשטעמפלט געווארן פאר א פאלשן משיח. די רוימישע הערשער אין יהודה האבן אונטערדריקט דעם אידישן ישוב אויף יערן מעגלאכן אופן, פיזיש און גייסטיק.

אידן פאנגען זיך אן צו פארשפרייטן איבער דער נאנצער וועלט. אידישע ישובים בויען זיך אין פארשיידענע לענדער אין מזרח און אין מערב. זיי אלע נייע ישובים ווערן אבער באטראכט פאר צייטווייליקע היימען, ווייל דאס פאלק וויל ניט און קען ניט אויפגעבן די האפענונג, אז דער מאן פון אויסלייזונג איז נאענט.

אלע אידישע היסטאריקער שלאגן זיך אן אין דער שוועריקייט פון פעסט־שטעלן דעם אנפאנג פון אידישע ישובים אין פארשיידענע לענדער און דאס איז אפשר דערפאר, ווייל מען האט ניט קיין עפנונג פאר נייטיק דעם דאזיקן אנפאנג צו באַ־צייכענען, ווייל די דאזיקע יארן פון זיין אין דער פרעמד, האבן באראפט געווען ארייננגיין אין דעם כלל פון אידישער געשיכטע.

עס איז אבער ניט שווער זיך פארשטעלן, אז קיין גרויסע שאפונגען האבן ניט געקאנט פארקומען אין אזא צייט. פון דעם פארענדיקונג פון תלמוד ביז דעם אויסשטיין פון דעם דור פון די גאונים, א תקופה פון ארום פיר הונדערט יאר, איז דאס גייסטיקע אידישע לעבן פיל ניט באר־ייכערט געווארן. אפילו די לעצטע יארן פון תלמוד, קענען אויך ניט פארגליכן ווערן אין וויכטיקייט צו די ערשטע יארן.

אויך אויף אלע אנדערע געביטן, אויסער דעם גייסטיקן, האבן זיך ניט באוויזן קיין גרויסע מעשים, ווייל אין ערגעץ איז דער אידישער ישוב ניט געווען איינגע־וואָרצלט און ניט איינמאל האט מען נעמוטט ביינסן די היים איינכאל נאך דעם צווייטן.

ווען דאס קריסטנטום האט אויסגעשפרייט אירע פלינל, האבן די אידן דער־פילט דעם טעם. עס האבן זיך אנגעפאנגען גזרות פון שמד אין דאס פארשפרייטן זיך פון פארשיידענע בלבולים. שוין דאכאלסט זיינען אידן ניט געווען רואיק צווישן זייערע ניט־אידישע שכנים און זייער אפט זיינען זיי ניט געווען זיכער מיט'ן לעבן.

יענע צייט איז אבער ניט געווען צוגעפאסט פאר קיין באפרייאונגס באוועג־גונג. צו נאענט איז געווען דער לעצטער דורכפאל אין צו שטארק איז געווען דער גלויבן, אז דער באפרייער וועט זיך באוויזן. ווען די צייט וועט קומען. צופיל האט מען פארזאגט קעגן צוציילן די גאולה און צו שוואך איז געווען דער גלויבן אין די איינענע כחות.

איז עס הארום פארשטענדלאך וואָרום אין דעם ערשטן טויזנט יאר פונ'ם אידישן גלות לעבן, זיינען ניט אויפגעשטאנען קיין משיחים וועלכע האבן אויס־נעאיבט א ווירקונג אויף די גרויסע מאסן, און די וואס האבן זיך באוויזן אין קיין דערפאלג ניט געהאט, זאלן אוועק איינגאנגען פונ'ם אידישן יורשים זאלן ווערן אן אָפּגעזונדערטע שעקציע.

פונ'ם ערשטן טויזנט יאר פון אונזער גלות לעבן זיינען אונז באקאנט צוויי משיחים: שרינו און אבו עיסי, וועלכע זיינען ביידע אויפגעשטאנען אונטער דער הערשאפט פון ישמעאל אינ'ם אכטן יארהונדערט, ווען מחמד'ס תורה איז שוין געווען פארשפרייט אין דעם נאנצן מזרח מיט אידן אין די דאזיקע לענדער איז אויסגעקומען צו ליידן פון דער הערשאפט פון די קינדער פון ישמעאל.

אין דעם זיבעטן יארהונדערט זיינען אויפגעשטאנען די ערשטע פיטנים, ווי רבי יוסי בן יוסי און רבי אלעזר הקליר. וועלכע האבן אין זייערע פיוטים דערמאנט דאס אידישע לעבן אין דער צייט, ווען דאס פאלק איז נאך געווען פריי און זעלבסטשטענדיק אין זיין היים און אויף ארויסגעבראכט די ביינקעגיש צו אן איינענעם לעבן. אידן אין פארשיידענע לענדער האבן אָנגעפאנגען זוכן א פאר־בינדונג איינע מיט די צוויטע. די נייע אונטערדריקונגען פון די נייע הערשער, האט נאך פארשטארקט די שטרעבונג צו אן איינענעם לעבן — און דער מאמענט האט אָנגעפאנגען רייף צו ווערן פאר א משיחישער באוועגונג, ווען עס זאל געווען אויפשטיין אין אמת גרויסע פערזענלאכקייט.

דער פאלשער משיח שריני

שריני איז אויפגעשטאנען אין סיריע. אין דער צייט פון דעם כאליף עמר דער צווייטער, וועלכער האט זייער שטארק אונטערדריקט די אידן און די קריסטן אויף וועמען ער האט געוואלט ארויפצווינגען זיין רעליגיע. איינע פון זיינע גזר־רות איז געווען, אז מען זאל ניט לאזן די אידן און די קריסטן בויען זייערע איינע־נע געבעט־הייזער און מען זאל בלויז לאזן עקזיסטירן די וואס זיינען שוין גע־ווען פון פריער.

שריני האט פארשפראכן אומצוקערן די אידן קיין ארץ־ישראל, נאכדעם ווי ער וועט פון דארט ארויסטרייבן די מחמראנער און ווייל די אידן האבן גע־וואָרט פאר אן אויסלייזער, האט ער די ערשטע צייט געפונען פיל צוהערער, וועלכע האבן געגלויבט זיין וואָרט.

שריני האט אבער געוואלט אויסלייזן די אידן ניט בלויז פון דעם כאליף, נאר אויף דעם עול פון דעם תלמוד און ער האט דערפאר אבסאָל געווען אלע תפלות וואס זיינען געווען איינגעפירט ביי אידן, אָפּגעשאפט דעם צווייטן טאג יום טוב וואס ווערט נעהאלטן אין גלות און אנדערע דינים און מנהגים. (עס איז כראי צו באמערקן, אז מיט מער ווי טויזנט יאר שפעטער, האט שבתי צבי געוואלט טאן די זעלבע זאך). עס איז דארום גאנץ מעגלאך, אז א סך האבן זיך אָנגעשלאָסן אין שריני'ן בלויז צוליב דעם, וואס ער האט זיי באפריים פון א עול וואס איז פאר זיי געווען שווער צו טראגן.

אינשפארונגען וואס וועלן אונז טייער קאסטן

פון מ. א. גרעי (נור־אריה)

די סקול באדד אויף איר לעצטן מי־טינג האט דורכגעפירט א וואונדערבארע שטיקל ארבעט, אויף דעם פארלאנג פון דער "באדד אף טרייד" וואס זונן מיט אלע מענלאכקייטן צו שפארן הוצאות אויף דעם חשבון פונם פארק — און עס זאל זיי ניט אנרירן. זיי האבן דורכגע־פירט א באשלוס אז:

1. אפשאפן גרייד 12. אנהאלטן עס בלויז פאר די וואס וויל לערנען די פראָ־פעסיע, און פאר דעם וועלן זיי דארפן צאלן הונדערט דאלאר א יאר.

2. פרייע טעקסט ביכער זאל מען אראפ־נעמען פון גרייד 7 און 8 — בלויז מיט גרייד 6.

3. די קינדער וואס נייען אין די פריי־מערי גריידס (אינפאנגער) זאלן לערנען בלויז א האלבן טאג.

וואס וועט עס באדייטן — און וואוהין וועט עס פירן?

וואס אנבאלאנגט די אפשאפונג פון גרייד 12 — וואס איז נעטאן געווארן בלויז צו פארשפארן דער סקול באדד הר־צאות, ווען האבן פיל לערערס שלעכ־טע ווירקונג ווי מען קען זיך פארשטעל־לען.

ביז מיט איינינקע יאר צוריק פלעגן קינ־דער פון ארימע עלטערן פארלאזן סקול ווען זיי האבן געענדיקט גרייד 9. איי־ניקע פלעגן ענדיקן גרייד 11 (היי סקול). אזוי, אז די שול באפעלקערונג אין די העכערע גריידס פון די ארימע מאסן איז געווען קליין — די לעצטע עטלאכע יאר — ווען עס איז געווען שווערער פאר די יונגע קינדער צו קריגן ארבעט, פלעגן זיי בלייבן אין סקול ליינגער. אזוי, אז דעם לעצטן יאר האט מען געזוכט עפע־נען בעסער זיין אליין אויס אין דער ארבעט: אבער בעט מיר אויף קלאסן פאר העכערע גריידס ווי 9-10-11 — די עלטערן האבן איינגעזעהן אז טראטץ דעם וואס זיי האב־בען געוואלט אז זייערע קינדער זאלן קרי־גען א העכערע בילדונג און זיי זאלן קאָ־נען בעסער זיין צוגעגרייט פאר דער צור־קונפט — האבן זיי אויף ניט געוואלט אז די קינדער זאלן ארומגיין ליידיק איבער די גאסן — אין דער רעזולטאט פון דעם האט מען געקאנט זעען פון די לעצ־טע כוואליעס פון קינדער פארברעכנס.

די לעצטע צייט, ווען די ארבעטסלאזי־קייט איז געווארן ערגער, האבן עלטערן, וועלכע קאנען ניט שיקן זייערע קינדער אין אוניווערסיטעט, בעשיקט זיי אין גרייד 12 — וועלכע איז אנערקענט אלעס איין יאר אוניווערסיטעט.

מיט דער אפשאפונג פון דעם (ווייל צאלן הונדערט דאלאר א יאר, אויסער ביכער איז שווער פאר יערן אין דער איצ־טיקער שלעכטער צייט), וועלן הונדערטע מיידלאך און אינגלאך אין די נעפאר יאָ־רען פון 17-18 — ארויסגעווארפן ווערן אויף דער נאס. ארבעט קריגן פאר זיי איז אומעגלאך; ווען עלטערן קאנען ניט גע־פינען קיין ארבעט. און די פראגע א ז איצט ווען טוט מען מיט זיי — ניט איין פאטער און מוטער וועט עס סך גע־זונט פארלירן טראכטנדיק וועגן דעם!

וועט די געזעלשאפט פון דעם געווי־נען — אפילו מאטעריעל און שפארן א פאר דאלאר טעקסטס? איך גלויב אז ניט. ניט נאר וועלן זיי ניט אפשפארן נאר פיל מער פארלירן.

א צייט ווי איצט, מיט הונדערטער פא־מיליעס אויף "רעליף". נאך טויזנטער פא־ראדירן אויף די גאסן וויל זיי זיינען הונגעריק — איז א גרויס געפאר אנ־נעמען די מאקטיק וואס אונזערע סקול טראסטיס נעמען אז. מיט אזא האנדלונג

קאנען זיי פארריכטן דעם פראגרעס וואס מען האט געוואונען פאר די לעצטע יא־רען.

א פארמער האט זיך לעצטנס אויסגע־דריקט, אז מיר קאנען בעסער פארשפארן א וואגן זאמד אויף אונזערע וועגן ווי אפשפארן א דאלאר פון העכערער ביל־דונג. א פשוט'ער אויסדריק פון א פאר־מער — אבער זייער פיל אמת ליגט אין אליין. אויסער דעם וואס עס וועט אנרירן פערזענלאך די קינדער און די על־טערן וואס קאנען ניט געבן זייערע קינ־דער אבאצאלטע דערציי־אונג, טראץ דעם וואס אומדיריקט צאלן זיי פאר דעם — איז דא א פראָ־גע פון דער צוקונפט. זאלן מיר העכערן דעם סטאנדארד פון בילדונג צוליב דעם פארגרעס פון דער מעשהיים. אדער: פארגרעסערן אונזערע טורמעס — און דאס וואס עס וועט זיין אין איצט. ווען נאר האבן אונזערע "פרייזן" אין דער שול פארוואלטונג ניט געדארפט אראפענעמען דעם גרייד 12 — נאר פאר גרעסערן דיי פראגראם וואו אלע אינגאנג־אן מיידלאך זאלן קאנען לערנען א פראָ־פעסיע אדער א פאך און ווערן נוצלאך אין דער געזעלשאפט — און מיט דעם פארשפארן אונזערע שטייער צאלער פיל מער אין דער צוקונפט וויפיל זיי נעבן איצט אויס.

סטאטיסטיקס האבן באוויזן אז די גרעסטע צאל פארברעכער פון דער יו־נגע זיינען די וואס האבן ניט קיין גוטע דערציאונג אדער פאך און פראָפע־סיע. ניט לאנג צוריק האבן א גרופע ריכטער באזוכט א פענינטענשערי וואו זיי האבן באמערקט א שיין סקולפטור, אויף דער אנפראנע ווער עס האט עס געשאפן? איז געווען דער ענטפער אז דאס האבן עס דארט געלערנט — אין דער זעלבער צייט באמערקנדיק אז ווייר ניקער זיי דרייי פראצענט זיינען אין די פריזאנס וועלכע זיינען מיט א טרייד אדער א פראָפעסיע. און פאר די אינ־סטיטוציעס וועלכע קאסטן אָפּ מיליאָנען, צאלן די זעלבע שטייער צאלער און פאר־שפארן דאס מיט געבען די מענלאכקייט פאר מאסן צו אויסלערנען זיך א פאך אויף די הוצאות פון דער שטאט — אזוי ווייט קאנען זיי ניט זעען.

זיי זיינען נאך ניט געגליבן ביי דעם. מען האט אראפגענומען די פרייע טעקסט ביכער פון צוויי קלאסן (גריידס). מאכן נאך שווערער פאר די עלטערן צו געבן די קינדער די קליינע עלעמענטארע בילד־דונג. דאס איז בכוח צוויי גריידס. אבער מען קאן דערווארטן נאך. איז טוען עס צו ביסלאך. סיסטעמאטיש — ניט רע־כענענדיק זיך אז צענטראליקער קינדער אין ווינטער באזוכן ניט סקול צוליב דעם וואס עס פעלן זיי אויס שיך אדער קליי־דער און אין א סך פאלן איצט אז שפיין. זיי וועלן זאגן, אז ווען זיי ווייסן וועגן אזא פאל באזאגרט מען מיט די נויטיקע קליידער, אבער דער סיסטעם פון באזאגרן איז ניט אזא איינגענעמע זאך פאר די עלטערן. צו דעם דארפן זיי האבן נעקט פאר פענסיקס, סקריבערס און א. א. וו. — און צו דער צאל אדרעסטלאָ־זיקייט. און דאס אלעס איז געציקט גע־ווארן קעגן דער אריסער באפעלקערונג.

דאס איז די דריטע "גוטע ארבעט" . . . וואס אונזערע פארוואלטונג האבן דורכ־געפירט — און ווי עס ווייזן אויס איז עס ניט די לעצטע — איז א האלבן טאג

לערנען פאר דעם ערשטן יאר. זייער אר־גומענט איז אז דאס קינד וועט האבן מער צייט צו שפילן זיך — מיט אמאל האבן זיי גענומען זאגן פאר דעם גע־זונט פון אונזערע קינדער. דער ארגומענט איז ניט ריכטיק — דאס קינד לערנט סיי ווי סיי שפילענדיק דעם ערשטן יאר. און אנשטאט אז דאס קינד זאל זיך שפילן אונטער דער אויפזיכט פון א לערער, ווען עס מוזן ארומלויפן איבער די נאסן אליין — אונטערוואָרפן צו א סך גע־פארן. עס וועט מאכן א סך שווערער פאר די עלטערן — ספעציעל פאר די מר־טערס וואס מוזן גיין ארבעטן — וואס זיי וויל מיט דעם, און דאס האבן זיי ניט געזאגט, איז אפשאפן ארום דרייסיק לערערנס — און פארשפארן עטלאכע דאָ־לאר. אז דאס וועט פארגרעסערן דיי אר־בעטסלאזיקייט, וועגן דעם זאגן זיך ניט אונזערע פריינט אין דער סקול באדד — וועגן דעם די לערער שפייזט א גאנצע פאמיליע פארגעסן זיי, אלעס וואס זיי וויל. איז שפארן א פאר דאלאר פאר דעם "ארימען שפעקולייטער" וואס וואוינט אין קאליפארניע. זייערע קינדער קריגן דיי בעסטע דערציאונג אין פריוואטע שול — די "פאבליק סקול" איז ניט גענוג גוט פאר זיי — און פאר וואס זאלן זיי דארפן אויסהאלטן אין די סקול אנדערע קינדער?

ווי שוין באמערקט, די געפאר איז ניט וואס זיי האבן געטאן — נאר וואס זיי וועלן נאך טאן. מען רעדט שוין שטארק וועגן אראפנעמען געהאלט פון די לע־רער — אפשאפן די "מאנועל טרייניינג" (טעכנישע ביכדונג) און א. וו. מיר גייען פארווערטס . . . ניטא וואס צו רעדן.

זאלן די עלטערן וואס צאלן פאר אלעס דירעקט אדער אינדירעקט — א ביסל א טראכט טאן וועגן דעם.

באריכט פון ווינניפעגער איקאר קאנפערענץ

(שלוס פון זייט 2)

פראבלעם פון די איר. מאסן אין ראטן פארבאנד און די ארבעט פון איקאר. די איר. קאמוניסטישע פרעסע "קאמף" אין קאנאדע, און "מארגן פרייהייט" אין די שטאטן, זיינען די איינציקע וואס שטיצן די אידישע קאלאניזאציע און דעם איקאר. די קאנפערענץ דריקט אויס איר טיפ־סטע אנערקענונג צו די דערמאנטע צייט־טונגען פאר זייער פרוכטבארער ארבעט אין דעם נעביט. אויף פארפליכטן מיר זיך צו אויסהאלטן און פארשפרייטן די וואס זייטן "איקאר" זשורנאל.

די רעזאלוציעס ווערן דיסקוטירט און גוטגעהייסן.

וואלן:

א פארשלאג ווערט אנגענומען צו דער־וויילן א קאמיטעט, וועלכער זאל האבן דאס רעכט אליין צו דערווייל צו ניטר־קע באמטע.

פאלגנדע זיינען דערווייל געווארן אינם קאמיטעט:

רובינעווקא, ליטמאן, ל. גוטקין, מורי, קאהאנאן, שיין, דארפמאן, באצקלין, ווערדא מ. קודין, מרס. סימקין, מ. דאל־גאי, מרס. נאזשניצקי, מרס. גלאו, מ. ווערינער, מרס. ראבוטין, מרס. שיין, סיי־דער, קאמינסקי, מרס. לעווין, מרס. בענ־אונג, ווען אהין צוגעצוינג ווערן די ערשטע נאר די געווענזענע קינדער פון די אידישע שולן.

די טרעגער פון די משיח־שע באוועגונגען ביי אידן

אן אפהאנדלונג פון אלע באוועגונגען פון משיח־שער אויסלייזונג פון בר ככבאן ביז הערצלע

פון יוסף שפירא

(אכטע פארזעצונג)

דאס איז אבער ניט געווען גענוג. אום עס זאל איינגאנצן אָפּגעווישט ווערן דאס אידישע וואָרט, האט מען גוזר געווען, אז מען טאר ניט לערנען די אידישע תורה און אָפּהיטן אירע מצוות. געוואוסט האבן די הערשער פון רוים, אז דאס לער־נען פון דער תורה האט אין זיך דעם כח פון אנהאלטן דאס אידישע פאלק, דאס צובונדן צו דעם לאנד און אָנהאלטן די האָפענונג פאר דער ווידעראויפלעבונג.

דאס האבן אבער אויך געוואוסט די אידישע חכמים און זיי האבן באשלאסן אנצהאלטן די דאזיקע פעסטונג. לאכט זיך ר' עקיבא אויס פון אלע גזירות. ער נעמט צוזאמען פארזאמלונגען און דרשנ'ט וועגן דער תורה, ווענן דעם לאנד. דאס איז גע־ווען זיין רעוואלוציאָנערער קאמף און ער וואָרט פאר יענעם מאָמענט, ווען ער וועט מקיים זיין דעם "ואהבת", מיט זיין לעבן. דער מאָמענט קומט און ער שטארבט אויף קידוש השם און צוזאמען מיט אים זיינע חברים — די עשרה הרוגי מלכות.

בר ככבא און זיינע חברים זיינען געפאלן ביים פארטיידיקן דאס אידישע לאנד. רבי עקיבא און זיינע חברים, ביים פארטיידיקן די אידישע תורה.

צוזאמען האבן זיי איינגעפלאנצט אין דעם פאלק ד'ר ליבע צו דאס לאנד און צו דער תורה, וועלכע קען קריגן אירע אייביקע אמת'ן און פארשפרייטן אירע שטראלן פון ליכט, אין דעם אידישן לאנד.

איז געווען די פאראייניקונג צווישן פאליטישן און גייס